การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*

Curriculum Evaluation on Master Degree Program of Education in Educational Research Methodology ,Faculty of Education, Silpakorn University.

พิทักษ์ สุพรรโณภาพ (Pitak Supannopaph)**
ยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ (Yuwaree Yanprechaset)***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยเป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการประเมินหลักสูตรใน 5 ด้านได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การวิจัยนี้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จึงได้กำหนดให้มีผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 5 คน 2) กลุ่มอาจารย์ผู้สอน จำนวน 7 คน 3) กลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-2 ปีการศึกษา 2557-2558 จำนวน 13 คน และ 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมพบว่า กรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริบท และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้เรียนยังมีจำนวนไม่มากนัก จึงควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้มากขึ้น โดยการปรับปรุงหลักสูตรในอนาคตนั้น ควรปรับปรุงให้มีความทันสมัยมากขึ้นโดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบท

---

* เผยแพร่ผลงานวิจัย

** อาจารย์ ดร.ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Dr., Educational Foundation, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail: ptksp@hotmail.com
*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assistant Professor Dr., Educational Foundation, Faculty of Education, Silpakorn University
E-mail: polpunthin_y@su.ac.th

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

และความต้องการของสังคม เน้นการสร้างนักวิจัยเที่มีศักยภาพ ตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติ ตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศได้ และควรมีการเชิญอาจารย์ นักวิชาการ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ มาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนคณาจารย์ควรมี การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาระบบติดตามช่วยเหลือนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ให้จบการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร/ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา

Abstract

This research was the evaluation research. It was the formative evaluation which had the purpose to evaluate the curriculum in the context, input, process, product and to study the problems, obstacles, the needs, the suggestion in order to achieve the setting purpose. There were four groups who gave the data of this research which were 1) five committee administering the curricular members 2) seven instructors 3) thirteen students who studying in 1-2 academic year of 2557-2558, and 4) three specialists in educational research methodology. The data were collected as both the amount quantitative and qualitative research. The tools used in this research were the questionnaires and the guideline of the interview. The analyzing data as the amount research used the frequency, the percentage, the mean ($\bar{X}$), and the standard deviation (SD.). The analyzing data as the qualitative research and the summarizing important issue came from the interview. The results were found that

The committee administering the curricular, the teachers and the students. The opinions are appropriate at a high level. In each aspect, it was found that the most average aspect was the context and the least average aspect was the input factor.

The problems, the obstacles, the needs, and the suggestions of people whom involved in administering the curricular was found that There are not many students so public relations should be increased The future society should improve the curricular more up to date suitably with the context and the needs of people, society and country. There should be the teachers having the knowledge and experience in variety of branches in order to exchange the knowledge throughout there should be more the academic service for the society. In addition, the system should be developed to assist students in the thesis. To graduate within a specified time.

Keywords: Curriculum Evaluation/ Master Degree Program in Educational Research Methodology

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สังคม และมนุษย์ให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้า ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโลกของยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นานาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศผู้นำความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในลำดับต้นๆของการจัดสรรงบประมาณในแต่ละประเภท เช่นเดียวกันกับประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยมีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารประเทศด้านการศึกษาในระดับต้นๆ มาตลอดทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ฉบับปัจจุบัน 2560 – 2564) ที่ได้มุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มี ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานับเป็นการศึกษาในระดับสูงสุดในระบบการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในศิลปวิทยาการแขนงต่างๆที่หลากหลาย ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อผลิตกำลังคนที่มีความสามารถสนองตอบต่อความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติโดยส่วนรวม การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่จะเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลผลสำเร็จได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ หลักสูตร (กาญจนา คุณารักษ์: 2540) หลักสูตรคือ ประมวลแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและพัฒนาการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้หลักสูตรทุกหลักสูตรเมื่อมีการดำเนินการไปแล้วในระยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อจะได้หาคำตอบว่าหลักสูตรมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้การประเมินหลักสูตรยังทำให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนขึ้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะวิชาลำดับที่ 6 ของมหาวิทยาลัยศิลปากร มีวิสัยทัศน์ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2558) คือ “เป็นสถาบันชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการศึกษา (Excellent Educational Organization : EEO) การผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา การวิจัยตลอดจนให้บริการทางการศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกด้านในระดับสากล” โดยมีพันธกิจในการดำเนินการ 5 ประการ ได้แก่ **1)** ผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ส่งเสริมความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้านการศึกษา การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา 3) อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยไปสู่ประชาคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

4) ให้บริการวิชาการด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อสังคม และ 5) จัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 5 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้านการศึกษา การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา 3) เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยไปสู่ประชาคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล 4) เพื่อให้บริการวิชาการด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อสังคม 5) เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ในการนี้เพื่อให้บรรลุตามพันธกิจและวัตถุประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์ในประการแรก ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ภาควิชาของคณะศึกษาศาสตร์จึงได้พัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษาฉบับปรับปรุงหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2556 โดยมีปรัชญาของหลักสูตร คือ “เชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านวิธีวิทยาการวิจัย สร้างสรรค์ความรู้ในด้านการศึกษา” และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้านการวิจัย รวมทั้งเป็นผู้ที่มีจริยธรรมคุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านการวิจัยเพื่อการวางแผนการพัฒนางานและการพัฒนาสังคม ทั้งนี้หลักสูตรได้เปิดรับนักศึกษาในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2557 เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันปีการศึกษา 2558 รวมจำนวน 2 ปีการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการหลักสูตรเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ แต่เนื่องจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษายังไม่ครบรอบการใช้หลักสูตร จึงจำเป็นจะต้องมีการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งมีข้อดีคือ สามารถนำผลที่ได้จากการประเมินมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นให้หมดสิ้นไป อันจะเป็นการทำให้หลักสูตรสามารถบรรลุเป้าหมายได้เมื่อครบรอบการใช้หลักสูตร ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ ในรอบระยะเวลา 5 ปี จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร และเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

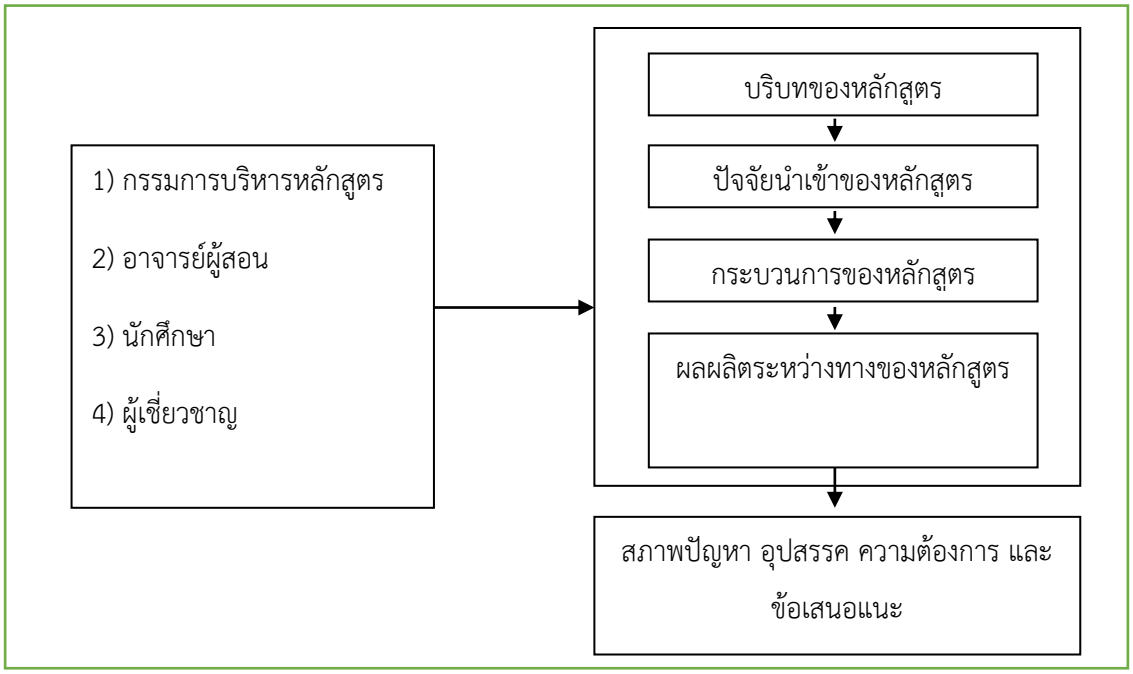
กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่ได้ใช้รูปแบบการประเมิน (สตัฟเฟิลบีมและคณะ Stufflebeam et. al., 1971) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีแนวคิดทฤษฎีมาจากการบริหารจัดการโดยมองว่าผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่ในการตัดสินใจ 4 ประการคือ การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decision) การตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติ (Implementing Decision) และการตัดสินใจเพื่อการทบทวน (Recycling Decision) ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะเป็นการเป็นการตัดสินใจที่ครอบคลุมตามระยะของวงจรการบริหารหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) โดยจะทำการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ ประเมินความพร้อมของการดำเนินการของหลักสูตร

1. ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตร สิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
3. ด้านกระบวนการของหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมการเรียนของหลักสูตรในด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. ด้านผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร ได้แก่ ความรู้ ทักษะและเจตคติ/คุณลักษณะ/พฤติกรรมของผู้เรียน
5. สภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร

รายละเอียดตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยเป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการประเมินหลักสูตรใน 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านบริบทของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้าในหลักสูตร 3) ด้านกระบวนการของหลักสูตร 4) ด้านผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร และ 5) การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 5 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.2 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ภายในสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 7 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 นักศึกษาระดับศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1- 2 ปีการศึกษา 2557-2558 จำนวน 13 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด สำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา และนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา เป็นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท ปัจจัยสนับสนุน สิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .84, .81 และ .80 ตามลำดับ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จะประกอบไปด้วยข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยทางการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ (%) จำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) จำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 67) มาใช้ในการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญ และเสนอในลักษณะของความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก กล่าวคือ วัตถุประสงค์หลักสูตรมาเหมาะสมในการสร้างองค์ความรู้สาขาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้ และสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในด้านการวิจัย สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในกรณีที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรนั้นเห็นควรจะต้องเน้นให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างมหาบัณฑิตที่มีทักษะทางการคิด การใช้ชีวิตมีจรรยาบรรณในการทำวิจัยและมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย

1.2 ด้านโครงสร้างหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยโครงสร้างหลักสูตรทั้งหมดมีความเหมาะสมทั้งในเรื่องของการกำหนดสัดส่วนของหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา การกำหนดหน่วยกิตของหลักสูตรและความเหมาะสมของรายวิชา สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรในกรณีที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรนั้น เห็นควรให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบภาคนิพนธ์ (แผน ข.) เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

1.3 ด้านเนื้อหาวิชา พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาในรายวิชามีความถูกต้องและครบถ้วน มีความทันสมัยและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในจริงในชีวิตประจำวัน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรในกรณีที่คณะ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงด้านเนื้อหาวิชานั้น เห็นว่าควรมีการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ รวมถึงนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ทันสมัยให้มากขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร

2.1 ด้านปัจจัยที่สนับสนุนในหลักสูตร พบว่า ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ในเรื่องของอุปกรณ์ สื่อวัสดุการเรียนการสอนและสถานที่ รวมทั้งหนังสือ ตำรา วารสาร และเอกสารประกอบการสอน ทั้งในด้านความเพียงพอ ความเหมาะสม และความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น เห็นว่าควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการแสวงหาความรู้และการสืบค้นข้อมูลต่างๆ นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ให้มีลักษณะของห้องประชุมหรือห้องบริการในด้านสารสนเทศต่างๆ อันเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

2.2 ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร พบว่าคุณลักษณะผู้สอน มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก ทั้งในด้านการวางแผนและการเตรียมการสอน ด้านความรู้/ความสามารถในเนื้อหา ด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติ และด้านทักษะ/การปฏิบัติ ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น เห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ในเชิงวิชาการ เช่น การทำวิจัย ศึกษาดูงานหรือจัดสัมนาทางวิชาการ นอกจากนี้ยังเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรเพิ่มบทบาทในการได้ดูแล ควบคุม และให้ข้อเสนอแนะในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาให้ใกล้ชิดมากขึ้น ในด้านคุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทั้งในด้านความรู้/ความสามารถในเนื้อหา ด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติ ด้านทักษะ/การปฏิบัติ และความเหมาะสมของข้อกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตร ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่า นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ต้องมีความคิดในเชิงบูรณาการ เพื่อจะได้สามารถนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาสังคมได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้นักศึกษาควรมีทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทั้งในด้านด้านทรัพยากร ด้านบุคลากร และด้านการบริการวิชาการ ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่า ควรมีการจัดทำแผนการบริการวิชาการในแต่ละปี นอกจากนี้ ควรจัดทุนสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น

3. ด้านกระบวนการของหลักสูตร

3.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในด้านการวางแผนด้านการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้กล้าซักถามเพื่อพัฒนาความรู้ในชั้นเรียน อาจารย์และนักศึกษามีระดับปฏิสัมพันธ์อย่างมาก ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่าควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้กับนักศึกษา ตลอดจนควรเพิ่มการเรียนการสอนนอกห้องเรียน เช่นการฝึกปฏิบัติการทางด้านการวิจัยในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

3.2 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในเรื่องของวิธีการวัด เกณฑ์ในการวัด เครื่องมือที่ใช้วัด และความเหมาะสมของช่วงเวลาในการวัด ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่า ควรจะมีวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรส่งเสริมให้มีการประเมินตามสภาพจริงในทุกรายวิชา

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ในด้านคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะ/พฤติกรรม พบว่าอาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่า นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ควรมีคุณลักษณะเป็นนักคิดและนักบูรณาการ และมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้

5. สภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะ

ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา เป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นทางด้านการพัฒนามหาบัณฑิตที่มีองค์ความรู้ด้านการวิจัยที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการได้ แต่ทั้งนี้พบสภาพปัญหาอุปสรรคในเรื่องจำนวนผู้เรียนที่ยังมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ จึงส่งผลต่อการบริหารจัดการในภาพรวม อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรมีรายวิชาในมิติทางด้านสังคมอื่นๆเพิ่มเติม เช่น ทักษะการคิด การจัดการความรู้ เป็นต้น ควรมีคณาจารย์นักวิชาการ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆมาให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนมีการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรพัฒนาระบบติดตาม ช่วยเหลือนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ให้จบการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด ในส่วนของการปรับปรุงหลักสูตรในอนาคตนั้น ควรปรับปรุงให้มีความทันสมัยมากขึ้นโดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของสังคม เน้นการสร้างนักวิจัยที่มีศักยภาพตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติ ตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศได้ และควรเน้นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเชิงรุกไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนผู้เรียนให้มากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบดังที่ได้กล่าวมาในผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามข้อค้นพบดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ในด้านบริบทหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร และด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร โดยในด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร พบว่าผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้ง 5 ข้อ มีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ผลจากการสัมภาษณ์ที่ทรงคุณวุฒิเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตร รวมถึงการวิจัยทางการศึกษา มาเป็นระยะเวลายาวนาน อีกทั้งยังมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมาร่วมวิพากษ์หลักสูตร รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ในการเปิดหลักสูตร เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นในการผลิตมหาบัณฑิตในหลักสูตรดังกล่าว แล้วจึงนำสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดทำหลักสูตร จึงส่งผลให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน สามารถบ่งบอกคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างเด่นชัด ทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิตและด้านความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งในที่สุดแล้วจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรก็ส่งผลให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับในการสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์ของวิธีวิทยาการวิจัย อันเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตมหาบัณฑิตในสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ พิสณุ ฟองศรี (2550 : 135) ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดีต้องมีความชัดเจน มาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง ครอบคลุม สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างสมดุลกันและมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์ และมีความหมาะสมในการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีลักษณะเป็นนักคิดและนักบูรณาการศาสตร์ที่มีความสามารถในการสร้างและจัดการความรู้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆและสามารถปรับใช้ในการปฏิบัติงานและการวิจัยได้อย่างครอบคลุมหลักสูตร มีความเหมาะสมในการสร้างองค์ความรู้ในด้านการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนสามารถสร้างและนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านโครงสร้างหลักสูตรและด้านเนื้อหาหลักสูตร พบว่าผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรทั้งหมดมีความเหมาะสมทั้งในเรื่องของการกำหนดสัดส่วนของหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา การกำหนดหน่วยกิตของหลักสูตรและความเหมาะสมของรายวิชา รายวิชามีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาในรายวิชามีความถูกต้องและครบถ้วน ตลอดจนมีความทันสมัยและสามารถนาไปใช้ปฏิบัติในจริงในชีวิตประจาวัน ทำให้เกิดทักษะในการวิจัยทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรมีการผสมผสานทั้งในเรื่องแนวคิด ทฤษฎี วิธีวิทยาการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวิจัยและปฏิบัติงานได้ และเนื้อหาวิชาในรายวิชาดังกล่าวมีความครอบคลุมด้านวิธีการวิจัย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาหลักสูตร ในกรณีที่มีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรว่าควรให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบภาคนิพนธ์ (แผน ข.) รวมถึงการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนวัตกรรมทางการวิจัยที่ทันสมัย เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

2. ด้านปัจจัยที่สนับสนุนในหลักสูตร

ผลการประเมินด้านปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตรในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งในเรื่องของอุปกรณ์ สื่อวัสดุการเรียนการสอนและสถานที่ รวมทั้งหนังสือ ตำรา วารสาร และเอกสารประกอบการสอน ทั้งในด้านความเพียงพอ ความเหมาะสม และความสะดวกในการเข้าถึงบริการ แต่จากการทั้งนี้พบว่ากลุ่มอาจารย์และนักศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการแสวงหาความรู้และการสืบค้นข้อมูล รวมถึงการปรับปรุงพื้นที่ห้องเรียนและเพิ่มเติมพื้นที่ในลักษณะของห้องสัมนาหรือห้องบริการในด้านสารสนเทศต่างๆ อันเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ในส่วนของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการใช้งานในลักษณะของห้องประชุมหรือห้องบริการในด้านสารสนเทศต่างๆ อันเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องจากในปัจจุบันการแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลต่างๆนั้น นิยมสืบค้นจากฐานข้อมูลบนเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ซึ่งมีความสะดวกรวดเร็ว การมีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆได้อย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับ ธำรง บัวศรี (2542: 8) กล่าวถึงองค์ประกอบสาคัญของหลักสูตรอย่างน้อย 6 อย่าง คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) จุดประสงค์ของการเรียนการสอน 3) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน 5) วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และ 6) การประเมินผล โดยจะเห็นได้ว่า อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่ใช้จัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหลักสูตรเช่นกัน

3. ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร

ผลการประเมินด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร พบว่า คุณสมบัติของผู้สอนมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากเนื่องจากอาจารย์มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา มีจรรยาบรรณในวิชาชีพสูง มีความทุ่มเท ตั้งใจ และดูแลลูกศิษย์เป็นอย่างดี ได้มีการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงานจากภายนอก มีจัดหาวิทยากรที่มีความรู้มีชื่อเสียงมาประกอบในกระบวนการเรียนการสอน และสามารถถ่ายทอดความรู้นั้นให้แก่นักศึกษาได้เข้าใจได้อย่างดี รวมถึงมีตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2558: 16) อาจารย์ผู้สอนต้องเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่าปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคล ดารงตาแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง ในส่วนของคุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร พบว่านักศึกษามีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเรียน มีความสนใจ ตั้งใจ และมุ่งมั่นในการศึกษา และยอมรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนและกระบวนการคัดเลือกอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่านักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ควรมีคุณลักษณะของนักคิดในเชิงบูรณาการ เพื่อจะได้สามารถนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาสังคมได้อย่างหลากหลาย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

รวมถึงควรมีทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ สำหรับด้านความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตร พบว่า การบริหารหลักสูตรทั้งในด้านทรัพยากร ด้านบุคลากรและด้านการบริการวิชาการมีความเหมาะสมในระดับมากทั้งในด้านด้านทรัพยากร ด้านบุคลากร และด้านการบริการวิชาการ แต่ทั้งนี้เห็นว่าควรมีการจัดทำแผนการบริการวิชาการในแต่ละปี นอกจากนี้ ควรจัดทุนสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น

4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการประเมินด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ในด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในด้านการวางแผนด้านการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้กล้าซักถามเพื่อพัฒนาความรู้ในชั้นเรียน อาจารย์และนักศึกษามีระดับปฏิสัมพันธ์อย่างมาก ส่วนด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมทั้งในเรื่องของวิธีการวัด เกณฑ์ในการวัด เครื่องมือที่ใช้วัด และความเหมาะสมของช่วงเวลาในการวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอน ทุกรายวิชาจะเน้นการให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้ามาก่อนเรียน นาความรู้และประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียนเพื่อหาข้อสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการอภิปราย การนาเสนอความรู้ การแสดงความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาด้วยกัน โดยผู้สอนทำหน้าที่ให้คาปรึกษาและอานวยความสะดวก สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 26) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้สอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรคือ เป็นผู้เอื้ออานวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ซึ่งมีคุณสมบัติคือ มีความสามารถในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจ มีความเข้าใจ มีการยอมรับ มีไหวพริบ และมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ Savery and Duffy (1995: 15) ที่กล่าวถึงผลที่เกิดจากความร่วมมือกันทางสังคมว่า ความรู้ไม่สามารถถ่ายโอนจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้ แต่การแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเห็นให้แก่กัน และการให้เหตุผลกับความคิดเห็นของตนเอง หรือโต้แย้งความคิดเห็นของคนอื่น ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณากระบวนการคิดของตนเปรียบเทียบกับกระบวนการคิดของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนได้

5. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทั้งในด้านความรู้/ความสามารถในเนื้อหา ด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติ และด้านทักษะ/การปฏิบัติของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาได้รับการอบรม และแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาซึ่งมีแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม ที่จะเป็นพื้นฐานให้นักศึกษาก้าวสู่การเป็นผู้นาทางวิชาการและวิชาชีพตามความคาดหวังของสังคมโดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นแบบอย่าง ซึ่งในการประเมินผลผลิตดังกล่าว อาจจะต้องเพิ่มการประเมินจากกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตเพิ่มเติมเพื่อสะท้อนภาพผลผลิตได้อย่างชัดเจนมากยิ่ง เพราะว่า ในปัจจุบันยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา และตัวนักศึกษายังไม่ได้ผ่านครบกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมด

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในปัจจุบันทุกข้อมีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังคงสามารถใช้ได้ต่อไป แต่อย่างไรก็ตามหากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรมีการเพิ่มเติมและให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างมหาบัณฑิตที่มีทักษะทางการคิด การใช้ชีวิตมีจรรยาบรรณในการทำวิจัยและมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม และควรให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบสารนิพนธ์ (แผน ข.) เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการเพิ่มกระบวนการให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาเลือกตรงกับความต้องการของตนเอง ควรเพิ่มสาระรายวิชาที่เกี่ยวกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ รวมถึงนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ทันสมัยให้มากขึ้น และควรมีรายวิชาและกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เขียนบทความทางวิชาการ ตลอดจนเข้าร่วมนาเสนอบทความทางวิชาการในงานประชุม สัมมนา ฯลฯ เพื่อเปิดโลกทัศน์ของนักศึกษาให้กว้างขึ้น

3. ควรจัดทำระบบการติดตามนักศึกษาที่ไม่จบ จบช้า ไม่เป็นไปตามกำหนด ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ในการทำวิทยานิพนธ์ตามหัวข้อที่นักศึกษาสนใจและเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาตามความสนใจและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ ก่อนที่จะอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการหัวข้อนั้นๆต่อไป และมีการติดตามนักศึกษาที่เรียนจบ Course work ในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินและติดตามผลการใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา เมื่อมีการดำเนินการครบรอบวงจรของหลักสูตร เพื่อได้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักวิจัยในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อนำผลมาใช้ปรับปรุงหลักสูตร และบริหารจัดการ การจัดประสบการณ์เสริมเพิ่มเติมผู้เรียนในการก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) นักศึกษาทั้งศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน รวมถึงผลการใช้บัณฑิตจากนายจ้าง เพื่อจัดบริการสนองความต้องการทั้งนักศึกษาปัจจุบันเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน การแก้ไข ปัญหา/ อุปสรรคของผู้เรียน รวมถึงเพื่อให้ทราบผลกระทบ (Impact) ของหลักสูตร เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุประสิทธิผลต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

Kunarak, K. (1997). laksūt læ kānphatthanā. [Course and Development]. Nakornpathom : Silpakorn University.

กาญจนา คุณารักษ์. (2540). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Ministry of Education. (2015). kēn mātrathān laksūt radap ʻudomsuksā Phọ.Sọ. sōngphanhārōihāsippæt. [Standard of Higher Education Curriculum BE 2558]. Office of the Higher Commission. Ministry of Education. Bangkok.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558. กรุงเทพ : สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Buasri, T. (1999). thritsadī laksūt kān ʻọkbæp læ phatthanā. [Course theory Design and development]. Bangkok : Pattanasueksa.

ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

Srisaard, B. (2002). kānwichai ʻong ton. [Preliminary research]. Bangkok : Sureewitthayasart.

บุญชม ศรีสะอาด.(2545). การวิจัยบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุรีวิทยาศาสน.

Fongsree, P. (2007). wichai thāngkān suksā. [Educational Research]. Bangkok : Property Co.,Ltd.

พิสณุ ฟองศรี (2550). วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:บริษัทพอเพอร์ตี้ จำกัด.

Thongthai, W. (2008). kānpramœ̄n laksūt. [Curriculun Evaluation]. Bangkok : Aksornjaroentas printing.

วสันต์ ทองไทย. (2551). การประเมินหลักสูตร. กรุงเทพ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

Wongyai, W. (1994). krabūankān phatthanā laksūt læ kān rian kānsọn : phākpatibat. [Curriculum Development and Instruction: Practical]. Bangkok : Sureeyasas.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน: ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาสน์.

Wongyai, W. (2011). kānphatthanā laksūt radap ʻudomsuksā. [Higher Education Development]. Bangkok : R &Print Ltd.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้น จำกัด.

Faculty of Edcation. Silpakorn University. (2015). wisaithat Khana Suksāsāt. [Vision of the Faculty of Education]. from http://www.educ.su.ac.th

ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2558). วิสัยทัศน์คณะศึกษาศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2558. จาก http://www.educ.su.ac.th

Office of Basic Education Commission.(2002). khunnalaksana bandit thī phưng prasong tām mātrathān radap ʻudomsuksā. [Desirable characteristics of graduate students. Higher education]. Bangkok: Office of Basic Education Commission.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Office of Basic Education Commission. (2005). kēn mātrathān laksūt radap bandit suksā Phọ̄Sọ̄ sōṇgphanharōịhāsippǣt. [Graduation Standard Curriculum BE 2558]. Bangkok: Office of Basic Education Commission.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Savery, J.R., and Duffy, T.M. (1995). “Problem-Based Learning: An Instructional Model and Its Constructivist framework.” Educational Technology 35, 5 : 1-37.

Stufflebeam,D.L.,G.F.Madaus and M.S.Scriven.(1971).Educational evaluation and Dicision-Making. Illinois: Peacock Publisher Ince.